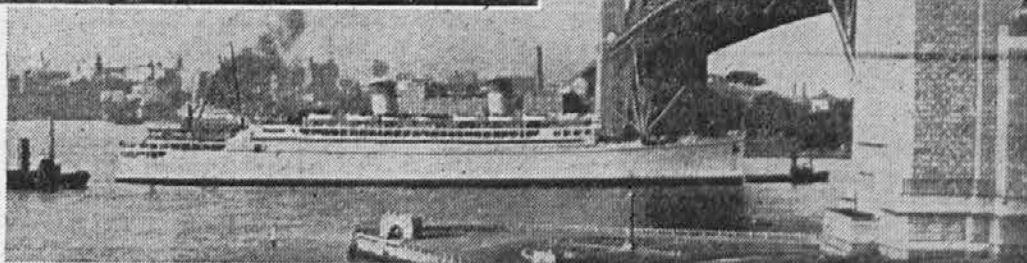

Imeli smo ljudi — v poljani cvet,
imeli smo jih — vrhu gore hrast,
imeli smo jih — dali smo jih vam —
kaj hočete, grobovi, še od nas?

O. Župančič.

MISLI

Registered at the G.P.O. Sydney for transmission
by post as a periodical.

SEPTEMBER, 1954
Vol. III No. 9

Slovenski Informativni list v Australiji.
SYDNEY, MELBOURNE, ADELAIDE, PERTH,
BRISBANE, HOBART.

Telephone: FA7043, FA7044.

Organ of the Slovene Community in Australia

„MISLI“, G.P.O. Box 553, Sydney, N.S.W.

Ivan Trinko-Zamejski

Težko najdemo primer, da bi ob grobu kakega moža žaloval ves narod kot en mož. Tak mož, ki je združil vse Slovence ob svojem grobu, je pesnik Beneške Slovenije Ivan Trinko-Zamejski. Združil jih je s svojim tihim, nesebičnim, a junaškim delom za narod in Boga. Če bi kdo onega zimskega dne 25. januarja leta 1863, ko je zavekal otrok v Trčonu pri Pirnovih, dejal o tem otroku, da bo ob svoji smrti združil rod „Slovenšč'e cele“, bi mu pač nikdo ne veroval. In vendar je tako. Sivi starček iz Benečije, ki danes počiva na pokopališču svoje rodne vasiče ob vznožju Matajurja, nam je postal simbol slovenstva, ki ne umre. Zamejski, tihi in nežni pesnik, ki je ubiral strune za Simonom Gregorčičem, je v svoji pozni starosti postal last celega slovenskega naroda, ki je v njem ugledal podobo samega sebe.

„V zrcalu vernem, v možu tem
kar bil, kar bom, vse vidim, vem.“

Videl se je z njim na domačo zemljo pripetega, na ono zemljo, „k'tera zdaj ima grob komaj za nas“ in za marsikoga niti tega ne več. Videl se je zraslega s svojim ljudstvom, saj se Trinko ni hotel odtrgati od svojih beneških rojakov, pa čeprav so mu ponujali boljše in bolj ugodno bivanje v mestu. Slovenski človek je v pok. Ivanu Trinku videl zvestega sina svojega naroda, ki je vztrajal trden in neomajen tudi takrat, ko so se cedre majale in se hrasti upogibali. Trinko pa se ni. Končno smo v Zamejskem videli vidca in preroka, ki je z besedo, z zgledom in molitvijo kazal ljudstvu pot v prihodnost. Tam gori v Trčonu je v tihoti in zbranosti preživljal svoja zadnja leta ter se kakor slovenski Mojzes boril z Bogom v molitvi za blagor svojega ljudstva.

Na dan njegovega pogreba je Beneška Slovenija imela dan, kakor ga še ni doživela v svoji tisočletni zgodovini. Ob odprtem grobu so se številni govorniki poslovlili od pokojnika. Vsi so se spominjali zaslug pokojnega monsignorja za njegovo ljudstvo, njegove možate značajnosti in dobrote.

Pod Matajurjem, v svoji rodni vasi, počiva Ivan Trinko-Zamejski, kakor si je sam želel. Bog mu daj večni mir med njegovim ljudstvom.

SLOVENCİ ŠIROM AVSTRALIJE POZDRAVLJAMO ROJAKA G. ANTONA DERMOTO, SVETOVNO ZNANEGA OPERNEGA PEVCA, TER MU PRI NJEGOVEM OBISKU ŽELIMO PRISRČNO DOBRODOŠLICO IN BOGAT USPEH.

POGLED V BENEŠKO SLOVENIJO

Najzahodnejša veja slovenstva so Beneški Slovenci. Njihova dežela leži med reko Idrijo zahodno od Krmina in pogorjem Kanina in jo oklepa na zahodu reka Bela, ki priteče iz Kanalske doline na Korškem, potem reka Ter in končno cesta Fojda-Čedad-Krmin. Dežela je večinoma hribovita, če izvzamemo Nadižko in Podutansko dolino. Nekatero gore kipijo visoko v nebo: Kanin (Čjanin) 2592 m, Zljebac 2435 m, Sart 2324 m. Znamenit je Matajur 1643 m, ker je po njegovem pobočju mnogo naselij. Pobočja hribov padajo odsekano na vzhod in bolj položno na zahod, zato teži vsa dežela proti Furlaniji. Ta zemljepisni položaj je bil tudi pri zgodovinskem razvoju dežele odločilnega pomena: prebivalci so bili od dni naselitve v zvezi s Furlanijo — sprva v boju, potem pa tudi v miru. Na tem ozemlju, ki meri približno 450 kvadratnih kilometrov, živi okrog 45.000 Slovencev.

Slovenci so prišli v te kraje okrog leta 570., ko so Longobardi vrdli v Furlanijo. Tudi Slovence je mikala ravnina, zato so pritiskali na Longobarde in se združili tudi z divjimi Obri za uspešnejše vojskovanje. Prodrli so preko Tilmenta do Pordenona, a so bili vrženi nazaj. Pozneje so se Slovenci ločili od Obrov in se vojskovali na svojo roko. Longobardom so zadajali težke udarce, a tudi sami so doživeli v bitki pri Briščah ob Nadiži hud poraz okrog leta 670. Trideset let pozneje so Slovenci v srđiti bitki pri Čedadu Longobarde popolnoma premagali in pobili vse furlanske plemiče.

Kakih 150 let so trajali boji med Slovenci in Longobardi, potem sta se oba naroda pogodila in živela mirno drug ob drugem. Mnogi Slovenci so se naselili do Tilmenta in preko. Imena krajev, parcel in priimki pričajo o tem.

Pod oblastjo Frankov, kamor so padli z Longobardi tudi Slovenci, je pričela močno naraščati veljava oglejskega patriarha, pod čigar zaščito je prišla počasi tudi Zahodna Slovenija.

V teku stoletij je v bojih in prepirih med furlanskimi plemiči patriarhova oblast tako ošibela, da so si Benetke z lahkoto prisvojile patriarhovino z mesti in gradovi vred.

Leto potem, ko je bil že Čedad pod beneško oblastjo, so se Slovenci pridružili Benetkam, ko so jim te potrdile in zagotovile dosedanjo upravno in pravno avtonomijo in jim dale še druge predprave, ki jih prej niso imeli. To se je zgodilo 15. avgusta 1420.

V dobi, ko so se Slovenci pridružili Benetkam, je nastalo ime Beneška Slovenija.

Beneški doži so spoštovali in ob vsaki priliki potrjevali svoje dolžnosti do Slovencev z novimi odloki. Že od časov, ko so se pomirili z Longobardi, so imeli Beneški Slovenci lepo urejene svoje gospodarske in socialne razmere po zgledu staroslovenskih zadrug. Vas je upravljala „sosednja“ z županom na čelu. 36 sodednji ali županstev je bilo združenih v dve veliki županstvi, v Landarsko in Mjersko. Prvo je imelo sedež v Bijačah in pozneje Tarčentu, drugo pa v Gorenji Mjersi pri cerkvi sv. Antona opata. Namesto Veliko

NEDELJA 26. Septembra — od 4 popoldne do 10 zvečer
v PADDINGTON TOWN HALL-u

Vsi Slovenci in njih prijatelji se zbirajo na ples, zabavo, domačo jedajo in pijačo. Radi velikega zanimanja prosimo, rezervirajte mize in naročite pijačo, vse na tel. št. FL1612.

ROJAKI, NE POZABITE 26. SEPTEMBRA

DRUŽABNI VEČER
“MISLI”

županstvo je bil v rabi izraz banka — ker so v banki — skrinji hranili svoje papirje, postave, dekrete, privilegije.

Enkrat na leto se je vseh 36 županov zbralo na zborovanje — parlament — pod lipo pri cerkvi sv. Kvirina pod Šempetrom. Tam so sklepali o skupnih zadevah slovenskih vasi. Predsedovala sta izmenoma Landarski in Mjerski veliki župan.

Po doževih dekretih, ki so potrjevali stare pravice, je bila Beneška Slovenija neodvisna od Čedadu in Vidma in Furlanije in od Benetk. Skrbela je le za varstvo vzhodne meje, za kar je v sili rabila 200 mož, republik sv. Marka pa ni dajala ne vojakov ne davkov. Zato so bili s svojo avtonomijo zadovoljni in nanjo ponosni.

Še zadnji beneški dož Ludvik Manin je 9. marca 1796. potrdil Landarsko in Mjersko banko s civilnim in kriminalnim sodstvom.

Napoleon in Avstrija, ki je prišla za njim, sta uničila avtonomijo Beneških Slovencev.

Zaradi teptanja tisočletnih pravic Beneški Slovenci niso mogli videti Avstrije in so zato ob plebiscitu leta 1866. vsi razen 37 glasovali za Italijo, misleč, da jim vrne stare pravice, ki so jih uživali v dobi Beneške republike. Pa bili so prevarani, postopoma raznarodovani in v dobi fašizma je bila slovensčina brez odpora višje cerkvene oblasti vržena še iz zadnjega zatočišča — iz cerkve.

Med zadnjo vojno in z njo združeno revolucijo je bila potegnjena v metež tudi Beneška Slovenija, preko katere so valovale, ropale in morile čete vseh narodnosti in barv. Slovenska zavest se je v tej dobi tu in tam nekoliko poživila, a usoda jim ni bila mila, ker so po mirovni pogodbi ostali v prejšnjem položaju.

Beneški Slovenci so verni, delavni in varčni. Krščanstvo so sprejeli zgodaj. V XII. stoletju sta že obsto-

jali urejeni župniji sv. Petra in sv. Lenarta s svojimi kaplanijami in duhovniki, ki so bili večinoma s Koroške, Istre in Dalmacije, kar je zapustilo sledove v jeziku. Župniji sv. Petra in sv. Lenarta sta bili do 1. 1192. odvisni naravnost od patriarha. Od tega leta naprej sta pripadli čedadskemu kapitlju, kar je dajalo povod za večne spore in pravde med bankama in kapitljem.

Po letu 1.000 je zraslo po hribih Beneške Slovenije 36 cerkvic, ker je imela vsaka sosednja svojo, ki je bila hkrati zatočišče pred sovražnimi napadi.

Beneška Slovenija je kot roka s prsti stegnjenimi proti Furlaniji, zato je med njenimi prebivalci težka medsebojna zveza. Slovenci ob Nadiži so od Slovencev ob Teru skoraj popolnoma ločeni. Stični središči sta najbolj mesti Čedad in Videm. V Čedadu ob semanjih dneh vse govori slovensko.

Krajno središče Slovencev ob Nadiži je Šempeter, terski Slovenci se pa na sejme zbirajo v Tarčent, Neme in Ahten.

Ker je dežela hribovita, je življenje v njej težko, vendar ljudje svojo domačo zemljo izredno ljubijo. Glavni vir dohodkov je v hribih živinoreja, ob robu Furlanije vino; trto goje tudi po Nadižki dolini in pritokih, kjer sade seveda tudi koruzo — „sirak“, krompir, fižol. Uspeva lepo tudi sadje, vendar kot vir dohodkov ni odločilno. Več vrže kostanj, ki ga radi zamenjavajo za turščico.

Vsak Beneški Slovenec pozna božjepotno cerkev Matere Božje na Stari gori pri Čedadu, kamor radi poromajo, če le morejo, po enkrat na leto, da se priporoče božjemu varstvu.

Zadnja leta je privlačna tudi Marijina cerkev v Barnasu, kamor kliče romarje gospod Peter Hvalica.

Beneški Slovenci imajo mnogo lepih narodnih pesmi in napevov.

Prvi Slovenski družabni večer v Melbournu

„Vsakdo instinktivno čuti, da na tem svetu tudi najlepši občutki ne tehtajo toliko, kolikor ena edina pogumna akcija.“ (Lowell)

Prvi slovenski družabni večer je za nami . . .

Zbralo se nas je zelo lepo število, ki ga odkrito rečeno nismo pričakovali in ki bi skoraj presegló sile razmeroma majhnega prirediteljnega odbora. Bil je to najočividnejši dokaz, kako zelo si naši rojaki žele družabnih prireditev, ki jim ne nudijo samo razvedrila v obliki plesa, petja in igre, temveč dajo tudi možnost medsebojnega stika in povezave. Koliko je že bilo primerov, da so se baš ob takšnih prilikah našli znanci, ki so za več let izgubili medsebojno sled, in marsikateri izmed naših fantov je v razgibani množici odkril svojo življensko družico. Vse prav lepo in razveseljivo. Toda, kakor zgoraj navedeni izrek pravi, se mora nekje pričeti, da se požene tisto kolo v tek, ki bi naj izpolnilo večletne načrte ali vsaj skrivne želje v Viktoriji živečih Slovencev.

Leta so minevala in vedno smo čakali na nekoga, ki bi bil kljub vsemu pripravljen kljubovati različnim neprijetnostim, ki so neizogibni simptomi vsakega začetka. In našli smo ga! G. Franc Novina je na pobudo rojakov iz Sydneyja z velikim navdušenjem in voljo zbiral sodelavce in poleg tega izvedel še številna druga organizacijska dela. Pri tem mu je neverjetno vztrajno pomagal G. Martin Adamič, ki v kljub treznim življenskim nazorom ni izgubil tistega idealizma, ki je za izvoditev podobnih nalog tako nujen. Nič čudnega torej, da sta ta dva gospoda uspela. V razmeroma kratkem času sta našla dovoljno število rojakov, ki so se izkazali pri pripravljanju zabave složni, pri izvajanju svojih funkcij pa vztrajni in požrtvovalni.

Dovolite mi, da Vas v duhu na kratko povedem v dvorano Kensington Town Hall-a ter da Vam predstavim vse tiste, ki so nosili organizacijo tega večera na svojih ramah.

Pred vhomom v dvorano Vas je sprejel g. J. Možina, ki sta mu pomagali dve ljubki dekleti, gđe. S. Vadjalova in gđe. Mira Jamnik iz Slovenjgradca. Ti so Vam pripeli na suknjič nagelj v znak, da ste dobrodošli kot rojaki in kot prijatelji. Tik izza njih sta stala ob blagajni ga. T. Verbičeva in g. P. Počtarenko, ki se skoraj nista utegnili dovolj zahvaljevati za radodarne prispevke, s katerimi ste polnili skrinjico. Ne moremo Vam drugega reči kot še enkrat: „Bog Vam plačaj“. — Še nekoliko korakov in bili ste v dvorani, okusno okrašeni z belo-modro-rdečim okrasjem in zastavami, delo, ki so ga izvršili gospodje: Z. Verbič, S. Šajnovič in J. Golenko. Ugasnili so luči in pričeli so s sporedom, ki ga je z dvema narodnima pesmima otvoril pevski zbor iz sosednjega Geelonga, ki je pod vodstvom g. L. Furlana navdušil naše ljudi in goste, ki znajo ceniti našo melodiozno slovensko pesem. G. pater Rudolf Vas je nato pozdravil in se Vam predstavil kot urednik našega glasila „Misli“ in sodelavec pri tej

prireditvi. Ga. T. Verbič je recitala Gregorčičevo „Naš čolnič otmimo“, a g. Počtarenko nekoliko pozneje „Materino luč“ v prozi. Gospoda F. Novina (ki je bil tudi napovedovalec) in J. Knafeljc sta nam zaigrala nekoliko poskočnih na kitari, gđe. J. Kirn pa zapela dve ljubki pesmici. Na klavirju jo je spremljala gđe. J. Woppel, ki je nato dodala še dve solo točki. Sledila je zabava. Pohvalno moram omeniti tudi g. H. Posego in njegov jazz, ki bi ga radi še pogostoma slišali igrati. Med plesom sta g. in ga. Pungerčar pridno prodajala listke za žrebanje. Dobitki so bili zares čedni, predvsem pa skrinjica, ki jo je lastnoročno izdelal in poklonil g. Šajnovič. Tudi druge dobitke so nabavili člani odbora. In še licitacija! Lastnik restavracije „Evropa“ g. Bojovič nam je podaril kar celega odojka in še veliko torto, ki ju je g. F. Plaminic zlicitiral. Žal mu je pri tem zvočnik delal precejšnje težave, ki se niso mogle kar tako premestiti. Med množico samo so delali naši reditelji gg. J. Golenko, M. Adamič, J. Sernelj, F. Planinc in J. Možina in jim je pot pri tem delu močil utrujena čela. Z listki, ki so jih prodajali, ste se mogli podati v dva stranska prostora. V enem so prišli na račun vsi tisti, ki radi kaj dobrega pokusijo, v drugem pa smo si gasili žejo. Mislim, da ni v Melbournu Slovenca, ki ne bi poznal Hojnikovih „kranjskih“ in vsakdo, ki je pokusil našo domačo potico je moral priznati, da ste jih ga. Pungerčar in ga. Uršič izvrstno naredili. Gospe L. Možina, J. Mihič in gospodični D. Hojnik in M. Gossi so Vam stregle s temi dobrinami, ki so toliko spominjale na praznike v naši lepi domovini. Večina interesov moškega spola pa je bila osredotočena na drugi „vlažnejši“ prostor, ki je vonjal po pivski in vinski kapljici, ki sta Vam jo nosila gospoda S. Možina in g. Pertot. G. J. Stušek pa je skrbel, do pri tem niste bili zapostavljeni. Ko Vam je ob koncu zabave g. L. Telban izročil plašč in ste stopili v hladno zimsko melbournsko noč, ste nosili v svojih prsih tisti občutek topline, ki Vas bo vsakokrat prevzel, ko bo sladko zvenela materska beseda in slovenska pesem polnila Vaše grudi. *Spektator.*

Finančni pregled družabnega večera:

Prostovoljni prispevki	£180-09-08½
Garderobni prispevki	£13-16-07
Klobase in potica	£79-10-00
Pijača	£145-12-06
Žrebanje	£42-13-11
Licitacija	£5-00-09

Vsota DOHODKOV £467-03-05½

Muzika	£21-00-00
Dvorana z mikrofonom	£8-07-06
Hrana in pijača	£138-03-01
Blagajna škatlja	£1-14-09
Posoda, prti, dekoracija, drobnarije in izguba	£86-10-00

Vsota IZDATKOV £255-15-04

KAJ DRUGI MISLIJO

Uredništvo MISLI s ponosom objavlja odlomek govora prof. Jos. M. Mantuani-ja ob priliki proslave „Citizenship Day“, dne 23.5.54. v Torontu, Kanada. Govor je prof. Mantuani držal pri podelitvi kanadskega državljanstva slovenskim emigrantom v Kanadi. Ta govor naj bi prečitali oni Slovenci v Australiji, ki jim je slovenstvo postalo deveta briga, češ, „tu smo našli mir in blagostanje, katerih nam domovina ni mogla nuditi“. MISLI hočejo ponovno povdariti razliko, ki obstoja med lojalnostjo do nove domovine ter ljubeznijo do slovenske krvi. Kadar ta ljubezen zamre, si — zatajil mater kot je to opisal Cankar. Poglejmo, kako nas ceni ugledni kanadski državnik:

“Yours is a sturdy race of highlanders, a race which withstood for four centuries the onslaught of the Turks, who outnumbered your forefathers 150 times, the race who protected the West of Europe and its culture for four hundred years, rifle in hand, and under unspeakable sufferings. Yours is the Nation who has the eldest written records in any Slavonic language; it is the Nation who gave Canada the first Prince of the Church, who studied profoundly her Indian idioms—Bishop Baraga—and who set the example for the intellectual New Canadian.

“Yours is the Nation of Baron Vega, the first editor of the logarithmic tables; yours is a Nation of not more than two million souls who, notwithstanding its external wars to maintain her faith, her freedom and her very existence, possesses a University since AD1596 and her own Academy of Sciences since 1693.”

(From the address of Professor Jos. Dom. M. Mantuani at the occasion of the celebration of Citizenship Day on May 23, 1954, in Toronto, Canada.)

Publisher: Rev. R. PIVKO
66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.
(za cerkvijo St. Francis na Oxford Street)
FA7043—FA7044

Printed by Publicity Press (1938) Pty. Ltd.
71-75 Regent St., Sydney, for the Publisher, Rev. R. Pivko, 66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.

Slike iz predmestja Sydneja

Surry Hills, razvpiti predel mesta, zatočišče pijanstva ter emigrantstva: malteškega, grškega, libanonskega, italjanskega. Poljaki, Baltičani, Slovenci, Hrvati, Nemci se tlačijo po vlažnih starinskih sobah, hranijo denar za svoje domove. Taka je tudi rodbina Simona Groharja. Zimska nedelja, 20. junija 1954. Bog je blagoslovil celo Surry Hills s soncem. V parku, nekoč zelenem, se podijo otroci. Na klopich počivajo mamice, starci, redko očetje, ki so jih zapodili z domov, da bi bilo kosilo preje gotovo. Gospa Grohar zadovoljno kinka na klopi. Umazana in srečna deca visi na gugalnicah, drsa po toboganih. Tudi Groharjeva Alenka, 3 letni biser Groharjeve mame.

Tako modruje Groharica: 'Kako je Alenka različna od drugih otrok! Kako sem nora, to vsaki materi na misel pride. Na asfaltu prijetno švigajo motorna vozila. Nad rdečkastimi hišami je nebo. Temnosinjne nebo. Zdaj smo v juniju, misli gospa, tudi doma je nebo sinje. Doma in tu je nebo sinje. Doma je bolj sinje! Ne bodi nepravilna Marjana, si očita Groharica. Doma v Celju! Toplo greje avstralsko sonce. Vse sonce je eno. Sonce, da ali zrak je lepši pri nas. Oster ter po snegu diši. Vendar avtov nimamo toliko. Občinskih parkov z gugalnicami tudi ni. Vsi govorijo domač jezik. Nikjer ni teh malteških in grških ciganov. In Kitajcev! Ježeš, kam smo zajadrali! Ti mali črni, umazani otroci — so tudi oni del stvarstva? Smejijo se, jokajo ter potolčejo si kolena kakor moja Alenka. Plavolasa Alenka zato mogoče izgleda bolj čista? Oni pa so vsi črni. Zares sveča visi iz nosu Alenki prav tako kot malemu Kitajčku. Bogve zakaj Kitajce imenujemo rumenokožce? Alenka, da je bolj rumena kot Kitajček?! Bog pomagaj, zlatico ima! Ni čuda, ta vročina, ta voda... Kadar kaj ni prav, udarimo po Australiji. Marjana Grohar ne bodi otročja! Otročja, otrok, otroška leta—ko sem bila otrok, doma. In moj otrok tu daleč od doma. Kam bo zaneslo moje vnuke? Kako vseeno je sedaj, ko sonce greje, nedelja uspava leno telo, mir, počitek.

Piskav glas mlade Grkinje opominja svoj zarod. Vešče roke Poljakinje pletejo. Stari z vijoličastim nosom, brez znaka življenja sedi, nobena mišica ne trene. Vse drugo so debele Maltežanke Italjanke. Oljasti, kodrasti lasje, močno rdečilo, debelo; kratko telo. Groharjeva gleda, ne misli, glava kinka na prsi.

V tem vročem soncu naši možgani delujejo počasi, polenijo se kot mišice in kri. Zima v juniju, zmešnjava letnih časov. Jutri bom spet za pletilnim strojem, niti se bodo trgale, klopot mehaničnih igelj, potem tea-time, zopet stroj, domov, kuhat, spat. Oče je hodil v to-

varno, mati je gospodinjala. Ko kupimo hišo, ostanem tudi jaz doma. Groharica siloma odpira oči, odganja spanec. Sanja mama Grohar o hiši svoji, prav njeni, kuhinji in vse je belo pogrnjeno, štedilnik—pok' in greje, hladilnik, pok' in ohlaja, topla, mrzla voda, vrt, kure, solata na gredicah, debeli naslonjači, omare, vse belo, vse čisto... Sanje pobožno božajo ta gradič v oblakih, srce se topi, vse vriska v ženi, vredno je živeti, saj so že sanje lepe o tistem štedilniku, kjer samo pritisneš—pok'... kuhala bom za starega, vse po naše, po naše.

Potem se fotografiramo in pošljemo Ani sliko. Vsi bodo govorili, si kazali sliko. In govorili o njej. Bodo zavidali? Zavist je slovenska narodna značilnost.

Nekaj gladi mamino naročje. Groharica odpre oko. Par umazanih ročic grabi krilo. Velika praska pod levim očesom, dvoje jokavih oči, solza svetla. Nedolžna nad prasko: „Mamica, me je...“ „Alenka, sonce mamino, punček moj, domovina moja...“ Z.J.

Slovenski večer v Brisbanu

Po lastni zamisli in po želji vseh Slovencev smo se zbrali v soboto popoldan 21.8.54 na večji skupinski družabni večer. Mi vsi smo si tak sestanek že zdavnaj želeli in smo se radi tega vsi odzvali povabilu. Bilo nas je, proti pričakovanju, okoli 40 Slovencev z družinami. Saj namen zabave je bil, da se po domače porazgovorimo in povesejimo ter se spoznamo med seboj. Imeli smo celo primer, da so nekateri bili prvič v tej deželi med Slovenci ter prvokrat čuli domačo besedo in pesem.

Večer je potekel v duhu domačnosti, neprisiljeno, ljubko, kakor, da bi bili vsi člani ene družine. Naravno, pojavile so se pač težkoče v začetku, ki pa so bile le posledica, da se še nismo dobro poznali in ki so se tekom večera same odstranile. Do res tako uspelega večera so v največji meri pripomogle naše žene, ki so svoj prosti čas žrtvovale za pripravljanje raznih dobrot in tako pripomogle, da so naše misli bile bolj tesno povezane z domačimi ognjišči.

Ob zvokih harmonike in pristnih slovenskih plošč se je razvila živahna zabava s plesom, ki je trajala pozno v noč. Zlasti je poživelo veselo razpoloženje aparatura zvočnega traku z zvočnikom, za kar pristrčna hvala g. Stanku Smerdelju, ki ga je dal na razpolago.

Veselo so nas presenetile ga. Fonova in gdč. Sonja z recitacijo Gregorčičevih pesmi. Ravno tako g. F. Milič, ki je tudi recital. Gospa Jurševičeva pa nam je zapela lepo pesem o domačih krajih.

Hvala vsem in vsakemu posebej za vso pomoč in sodelovanje. S to vašo iskreno pomočjo je naš družabni večer uspel ter potekel v tako prijaznem razpoloženju. Želim, da bi se čimprej zopet sestali. Hvala vsem, ki ste prišli, obžalujemo pa vse tiste, ki radi raznih vzrokov niso mogle priti, a v duhu so bili z nami.

Na veselo svidenje na prihodnjem večeru. J.P.

Zanimivosti od blizu in daleč

*Pri pogrebu msgr. Ivana Trinka je nastal neprijeten incident. Ko je govoril dr. Agneletto iz Trsta je posegel vmes krajevni brigadir, ki je hotel govorniku vzeti besedo. Čes da lahko govori samo v italijanščini. Govornik se pa ni uklonil in je svoj govor v slovenščini nadaljeval do konca.

*Stres Miha, ki se je pred dvema leti vrnil iz Australije v svojo rodno vas Borjano pri Kobaridu, je zopet pobegnil iz Titovine. — Tudi drugi Kotar, Leban Jože, ki se je vrnil domov iz Argentine je po kratkem bivanju v komunističnem raji iz istega pobegnil in se sedaj, kakor Stres, nahaja v nekem taborišču za begunce in čaka na ponovno emigracijo.

*V kranjskem okraju, kjer je industrija močno razvita, saj je tam nad 700 podjetij in blizu 1000 obrtnih delavnic, postaja vprašanje zaposlitve vse težavnejše. Posredovalnica za delo je v zadnjem letu sicer poskrbela delo 1,382 osebam, a je še vedno veliko število nezaposlenih, zlasti med ženami in mladino. Podjetja se namreč otrsajo žensk in se branijo vajencev.

*Ko je bil general Jaka Avčič zaradi goljufije svojega brata primoran kot župana podati ostavko, so na njegovo mesto komunisti postavili dr. Helija Modico. Zdaj pa se je tudi ta zahvalil. Novi ljubljanski župan je po volji Partije dr. Marijan Dermastja. Kako dolgo?

*Sedanji kom. gospodarski diktator v Jugoslaviji Vukmanovič Tempo je v parlamentu priznal, da je jugoslovansko kmetijstvo zašlo v težko krizo ter da ne more niti zdaleč več kriti domačih potreb. Krivdo za tako stanje vidi v prehitri industrializaciji. Ne priznava pa, da so komunisti sami forsirali to industrializacijo, na drugi strani so pa zopet bili komunisti, ki so kmetom odvzemali zemljo ter jih silili v svoje zadruge — kolhoze. Takšni gospodarski načrti in takšna kmetijska politika komunistov v vseh zadnjih letih je morala dati samo tako porazne rezultate, kakor jih je navajal Vukmanovič Tempo. Komunisti so v teh nekaj letih dosegli to, da mora pod njimi Jugoslavija uvažati živila, med tem ko jih je prej lahko sama še izvažala. Istočasno je Vukmanovič napovedal tudi razpis obveznega notranjega posojila.

*Uradnik titovega konzulata Marjan Stančič se noče vrniti v Titovino in je zaprosil avstraljansko vlado za zatočišče. Stančič se nahaja tu v Australiji šele nekaj mesecev in je že v tem času spoznal, da je vse tisto kar so ga komunisti učili več kot deset let — sama laž in goljufija. Titov pod-konzul je izjavil, da je Stančič prišel sem v glavnem, da prakticira tenis.

*Dr. Arthur Revai, velikodušen specialist za bolezni grla, nosu in ušes je ponudil potom „Lige za novonaseljence“, da pregleda vse novonaseljence kateri ne zmorejo plačati zdravnika-specialista.

Dr. Revai je prišel v Avstralijo pred šestnajstimi leti ter posluje v Sydneyu, Macquarie Street, telefonska številka BW 7045.

Dobra novica pride vselej zelo pozno, slaba zgodaj.

*Po enoinpolletnem pričakovanju je razveselila svoje starše devetletna Metka Klun, ki so jo starši pred sedmimi leti morali prepustiti odgoji stare mame. Sama je potovala vse od doma. Ni bila zadovoljna z vožnjo na ladji; nadvse pa jo je razveselila zračna pot iz Melbournu v Adelaide.

GOSPODARSKI USPEH DVEH SLOVENCEV

Nekako o Božiču smo se v slovenski družbi pogovarjali, da bi bilo dobro, če bi se od doma dobili načrti za naslonjače, ki bi se mogli uporabljati tudi za ležanje. Niti pojma pa nismo imeli, da se tu že izdelujejo in to boljši, kot smo jih doma poznali. Pa kaj mislite, kdo jih izdeluje? Nihče drugi kot naš rojak Stanko Božič tu v Perthu. Izumil je zložljiv stol, na katerem lahko sedi, se naslanjaš ali pa ležiš, kakor pač sam želiš, ne da bi ti bilo potrebno zato posebej vstajati in kaj urejevati. Glavno je, da se vsedeš, potem si pa po svoji volji določiš lego.

G. Božič je dosegel, da je njegov izum patentiran v celi Avstraliji, pa mu radi tega iskreno čestitamo. Do sedaj je kar doma v hiši — ob „prostemu“ času, to je pozno v noč in brez pravega orodja — izdelal čez 50 takih naslonjačev, ki so bili povečini prodani v Melbourne. Sedaj pa je podjetni Stanko našel možnost, da bo začel s tovarniško izdelavo. Že danes lahko rečemo, da je uspel.

G. Francu Friguli, bivšemu gostilničarju in mesarju na Pobrežju pri Mariboru, ni dala žilica miru, po dolgem in hvalevrednem trudu odprl lepo delavnico za izdelavo sveže in suho mesnate robe v Belmontu blizu Perthu in to ob glavni cesti. Tako bomo sedaj imeli Slovenca, ki nas bo lahko tako oskrboval kot smo bili doma navajeni. Tudi njenu iskreno čestitamo.

Dr. J.K.

PISMO

Z občudovanjem in radostjo sem obiskoval naše družine po Južni Avstraliji in Viktoriji. Smo v resnici sinovi najmanjšega naroda, toda nikdar med zadnjimi. V skrbi za svoje domove in lepše življenje smo v varčevanju skoraj med prvimi. Povsod vesel in radosten sprejem. Nismo se mogli vsi srečati. Da smo se pa z mnogimi srečali gre zahvala mnogim našim fantom, ki so mi s svojimi avti omogočili krajšati daljave med domovi naših rojakov. Z g. Jože Pekoljem sva obiskala naselbine naših ljudi vse do Sale. V pridnem delu si naše družine zagotavljajo lepšo bodočnost. Vse povsod so mi naročali pozdrave rojakom v drugih krajih.

Dvakrat smo se zbrali k skupni slovenski sv. maši ob domačem ljudskem petju. Brez pevskega vaj je g. Herman Posega dobro vodil z orglami petje naših ljudi ter jih skušal vezati v celoto. p.R.

STOP PRESS!

V prihodnji številki bom objavil svoj vpogled v skupnost Slovencev v Avstraliji in položaj našega skupnega lista „MISLI“. Urednik.

RAZLIKA £211-08-01½ je šla v sklad „Misli“.

Račune izdelal Pavel Počtarenko, pregledali Franc Novina, Zlatko Verbič in pater Rudolf.

Sem Kranjčicev Jurij...

Nadutež sprevodniku tramvajske železnice: „No, ali je Noetova baraka že polna?“
„Samo osel še manjka, vstopite hitro.“

„Včeraj sem te videl z novo punclo!“
„Ah ne, to je moja stara na novo prebarvana.“

„Se je tebi kdaj uresničila kakšna otroška želja?“
„Da, ko me je mama česala sem si večkrat želel, da ne bi imel las.“

„Ali nimajo vsi angelčki perutnice in kako morejo taki potem leteti?“ vpraša mali Tonček mamičo.

„Kako to misliš!“ se čudi mama.
„Oh veš, mamiča, naš očka je rekel služkinji Jerici, ko jo je poljubil, da je njegov angelček!“
„Ta bo pa letela brez perutnic!“ reče razjarjena mama.

Mlad uradnik je potožil svojemu starejšemu prijatelju v uradu, da je tako raztresen, ker se pripravljata na zakonski stan. Stari „kanon“ pa mu pravi: „Nič čudnega, ko sem se jaz poročil, sem bil tako zbežan, da sem svoji nevesti stisnil v roko petak — duhovnika sem pa poljubil!“

Samo eno je na svetu lepše in boljše kot žena: to je MATI.

NAROČNINA „MISLI“ 1 funt letno. PORAVNAJTE NAROČNINO ČIMPREJ!

„Misli“ so skupna vez nas vseh Slovencev v Avstraliji. Podprite jih! Širite jih! Dopisujte vanje!

*V maju ima Tito svoj rojstni dan. Kot druga leta so ga tudi tokrat slovesno praznovali. V prestolnici je Tito sprejel svoje častilce in pomagače ter jih gostil z vsem mogočim, med tem ko povprečnemu Jugoslovancu ne preostaja niti črni kruh.

Kako navdušenje vlada med narodom za „priljubljenega maršala“, nam lepo pokaže sledeče poročilo, ki ga je o proslavi Titovega rojstnega dne na Vrhnikih prinesel 26. maja „Slovenski poročevalec“ v Ljubljani.

„V kulturnem domu Vrhnik je bila v ponedeljek nenavadna proslava. Stvar je potekla takole:

Dvorana razmeroma polna. Zastor se dvigne in domača godba zaigra himno. Zastor pade in se spet dvigne. Ponovno domača godba na deskah; publika posluša dve partizanski. Zastor spet pade in — se ne dvigne več. Pet, deset minut začudenja in nejevolje v dvorani, nato se nekdo iz občinstva odloči in jo ubere na oder. Čez čas se spet izmota iz zaves in pove približno tole: „Ja, tovariši . . . tistih, ki proslavo prererajo nikjer ni . . . Godba je svoje odigrala in lahko gremo . . .“

Ali je mogoče verjeti, da se je to res zgodilo?

In vendar se je! In to na Vrhnikih pri Ljubljani!

VIKTOR RUSTJA

5 COWARRA STREET, LAKEMBA

se priporoča za vsa hisna popravila (vsaj zidarska, pleskarska it:d: dela.

Telefon UL 3895

ZIDARJI- Nujno iscem tri zidarje. Stalna zaposlitev. Sedemdnevno delo v Sydneyu in okolici.

Ali veš . . . ?

1. Skozi katero izmed spodaj navedenih slovenskih mest teče reka Drava:

Ljubljana,
Kranj,
Novo mesto,
Maribor.

2. Katera izmed spodaj navedenih rek teče skozi slovensko mesto Gorica.

Sava,
Kokra,
Soča,
Drava.

3. Kateri izmed spodaj navedenih pisateljev je napisal prvi slovenski roman „Deseti brat“:

Franc Finžgar,
Josip Jurčič,
Ivan Cankar,
Josip Stritar.

SKLAD MISLI

V sklad „Misli“ so poleg naročnine darovali:

Jože Gulj £5-0-0; Ignac Ahlin, Franc Flajnik, Anton Jesenko, Janez Kancer vsak po £4-0-0; F. Ban, V. Car, Angel Čargo, ga. Terezija Gramc, Ivan Kovačič, Franc Mautner, Neimenovani iz Melbourne-a, Karel Perc, Miha Rojc, gđ. Marija Rojc, Jože Sever, Simon Škorc, Niko Staroveški, Alojz Štefan, Albert Škerlj, ga. Marija Uršič, Franc Vonta, Pavel Zavrl, Stane Zemljak, Franc Zokelj in J. Androjna vsak po £1-0-0; Ivan Kranjc, Gabriel Podvinšek in Aleksander Žakelj vsak po 10 silingov. VSEM IN VSAKEMU POSEBEJ prav topla zahvala!

CVETJE V JESENI

3.

DR. IVAN TAVČAR

Samo ob sebi se ume, da je bila vzorno odgojena, in lepota na nji se je že razvijala, tako da je snubač lahko živel v nadi, da se mu s tako nevesto razcvete bujna zakonska sreča. Za svojo osebo sem malo občeval z gospo Elviro, ker tedaj niti osemnajstega leta ni bila dosegla. Ves dan je letala od učitelja do učitelja — učila se je nešteto modernih jezikov — in tudi po klavirju je trkala, kadar je le količkaj utegnila. Bila je splošna sodba, da se, kakor sestra, lahko in dobro omoži. Vsaj gospa Helena, ki mi je zaupovala največje tajnosti, mi ni nikdar kaj potožila, da bi jo v tem pogledu morile kake skrbi. * Gospa Helena me je, kakor vsekdar, sprejela preprijazno. Brez ceremonij sem prisedel k nji ter takoj opazil, da je danes v razgovoru bolj počasna. Nekaj je pletla, a tu in tam je počivala z belimi rokami ter se zagledala v drevesa Lattermannovega drevoreda, ki se je nanj nudil lep pogled iz krasnega stanovanja. Pazljivo in vestno me je poslušala, ko sem ji tožil o dolgočasnem svojem življenju in osemtridesetih svojih letih. Ni mi odgovorila takoj, pač pa je rahlo zaklicala: „Elvira!“ * Hčerka je takoj, prav kakor da je čakala na klic, vstopila vsa pokorna in vdana, vzor prave in poštene odgoje. * „Kaj želiš, mama?“ To je vprašala seveda po francosko. * Kako okusno se je bila napravila ta zelenjava! Vse je postajalo na nji okroglo in beli predpasnik je še bolj povzdigoval lepe oblike mladega telesa. * Mama ji je ukazala, naj gre za pol ure na sprehod, a da se mora potem zanesljivo in gotovo vrniti domov. Elvira je brez odloga odšla in prepričan sem bil, da pride točno in gotovo zopet domov, kakor se ji je zapovedalo. * „Kako to grmičevje raste, mi pa se staramo in življenje nam je v nadlego!“ Po teh besedah nisem mogel zadržati globokega vzdihla. Gospa Helena me je skoraj pol ure tolažila ter mi dokazovala, da pri meni o starosti ne more biti govora. Končno pa se je zagledala v strop in je nekaj premišljevala. * „Koliko časa, gospod doktor, že zahajate v našo hišo?“ me je vprašala naposled nekako resnobno. * „Šest let in hvaležen sem Bogu za vsak trenutek, ki sem ga smel preživeti v vaši družbi, gospa Helena!“ * „To je fraza!“ je odgovorila hladno. * „Čemu fraza?“ * „Drugega biti ne more!“ me je zavrnila odločno. * „Dokler sem bila sama, se

je dalo to še urediti; zdaj pa, ko je Elvira dorasla, ni moči več krotiti hudobnih jezikov. Saj me umejete, gospod doktor?“ * „Čutim se vendar starega.“ * Zavrnila me je takoj: „Hudobni jeziki tega ne utijo.“ * Skoraj zaihtel sem: „Kaj mi je početi? Ali naj ne prihajam več v vašo hišo? Kako naj živim?“ * Čutil sem se v resnici nesrečnega. Gospe Heleni pa se je razširil čaroben smehljaj po licu in šepnila je: „Se da tudi drugače urediti.“ * Ko me je nekaj časa pomenljivo gledala, je še dostavila: „Opravek imam v mestu. Moj mož mora priti vsak hip. Počakajte ga in lahko večerjate z nami!“ * Izginila je in me prepustila občutkom, ki so se kar usuli name. Kaj mi je početi? Ali mi je pokazala vrata? Njena beseda, da se da stvar tudi drugače urediti, mi ni hotela iz spomina. Ali kako? * Klink! Klink! * Kakor bi me zadela strela, tako me je zadel ta „klink! klink!“ Elvira se je točno vrnila domov in zdaj je v belem predpasniku, ki je še bolj uveljavljala njene zaokrožene črte, igrala na klavir. * V hipu se mi je odprl pogled na Galilejsko jezero — morda je bilo kako drugo, ker nisem učenjak svetega pisma — in videl sem sv. Petra, ko je s tovariši privlekel prazne mreže k svojemu Gospodu. In Gospod je ukazal: „Vrzite mreže še enkrat!“ * Klink! Klink! * Pokril sem glavo in bliskoma stal z znojem oblit na ulici. Tam pa sem padel v roke svojemu zdravniku, ki z bolniki ni bil nikdar ljubezniv. * „Kaj se potikaš po tlaku?“ je zakričal osorno, in to z obrazom, ki je bil podoben kozolcu, če ga prevrne burja pozimi. * „Bolam sem!“ * „Vraga si bolan! Delaš, ako se tisto pravdno pisarjenje sploh delo imenovati more, delaš kakor navit avtomat. Misliš malo, ješ pa veliko, kakor prašiček pri koritu. Polenaril si telo, polenaril si dušo in rediš se, kakor da je mast glavni namen tolstega tvojega življenja. Poslušaj moj svet: Zdaj, ko se kosi otava, odrini v kako pogorje! Lazi po skalah! Pridruži se koscem! Hodi, hodi in delaj! Potem kmalu sprevidiš, da je življenje dar božji in da se samo tepci dolgočasijo v njem.“ Nato je odrinil. * Tedaj se mi je prikazalo pred pogledom zamazano pismo in njegove velike črke, ki so bile videti kakor plot, razmetan po senožeti. * Sestra moje matere je bila omožena na Jelovem brdu, visoko v grčih, in pismo mi je pisal njen sin Boštjan Presečnik, ki je bil vsekdar ponosen na sorodstvo, ki je vezalo naju. Tiste polomljene in razmetane črke so mi pripovedovale, da je Boštjan slabe volje, ker se premalo brigam za sorodstvo: „Več ko pet let te ni bilo pri nas. Svoji ljudje morajo s sabo držati. Tudi Barba že težko čaka. In Meta se je razrasla, da jo komaj spoznaš.“ Barba, rojena Muhova iz Jarčjega sela, je bila žena Boštjanova, Meta pa njegova hči. Ta se je „razrasla“. No! No!

Nadaljevanje